

СРЕМСКА МИТРОВИЦА • ИЗЛОЖБА ГУСАЛА У МУЗЕЈУ СРЕМА

Оне говоре где сви ĥуте

Протекле недеље у Музеју Срема отворена је јединствена изложба гусала под називом "Где сви ĥуте, оне говоре". Поставку чине 42 инструмента одабрана и приказана од стране Етнографског музеја у Београду са циљем да се укаже на значај овог јединственог народног инструмента чија је основна улога била пратња еписких песма којима су се, у недостатку писаних извора преносиле поруке прошлих времена будућим. У програму који је организовао Центар за културу "Сирмијумарт" учествовали су гуслар Вукман Боричић и глумац Александар Крстајић.

Изложба је отворена до осмог јануара, а постоји могућност да се продужи и пренесе у Руму како би и Румљани могли да уживају у лепоти овог инструмента.

Како је истакао кустос Етнографског музеја и аутор изложбе

Мирослав Митровић

Мирослав Митровић, гусле представљене Митровчанима део су прошлогодишње велике изложбе и представљају највреднији део збирке од око 140 гусала колико их Етнографски музеј у Београду поседује.

- Трудили смо се да представимо оно најбоље што имамо, тако да митровачка публика може да погледа гусле настале у деветнаестом веку, дакле у времену правог гусларства, када су гусле биле породични инструмент без којег се није могао замислити живот. Ту су и гусле са почетка двадесетог века, гусле из времена Првог светског рата од којих су најзанимљивије оне прављене на солунском фронту, односно у Бизерти 1917. од француског војничког шлема. Те гусле представљају не само израз лепоте, него и најбољи доказ значаја овог инструмента за живот српског човека. Затим ту су гусле које су преживеле албанску голготу, гусле настале између два Светска рата, међу којима су посебно атрактивне такозване "кич гусле" чији украси и дуборези представљају поред националне и историју човечанства, гусле настале после Другог светског рата, када су већ увелико постале политички инструмент и све до савременог доба и нових гусала које праве данашњи мајстори, објаснио је Митровић.

Говорећи о Срему и гуслама, аутори нису изоставили да напомену да је највреднија своја дела Вук Караџић записао управо у равници између Саве и Дунава, а није изостављена ни знаменита иришка "слепачка" гусларска "академија".

- Гусле су српски национални инструмент. Са њима су Срби кренули из своје пра постojбине и са њима кроз своје свирање и плачни пој упознали читав свет. Поред Срба, гуслају још и муслимани, Хрвати, чак и Бугари, али ако се погледа на раскошност песме и самог инструмента, можемо са пуним

Вукман Боричић, народни гуслар

правим рећи да оне најпре јесу наш инструмент, те да су их други узели под утицајем српских мајстора, сматра Митровић.

Тренутно на подручју Србије, Црне Горе и Републике Српске функционише преко стотину гусларских удружења. Нека од њих су бројнија, нека мање бројна, нека чак имају и свој подиладак, а све је више и појединачних гуслара који нису чланови удружења. Занимљив је и податак да Музичка школа "Стеван Стојановић Мокрањец" има сопствено гусларско одељење.

- Дуго сам се питао да ли су гусле инструмент. Оне то на неки начин јесу, јер производе одређени звук, али тек у симбиози звука струна, гудала и плачног гласа певача епског левача оне добијају свој пуни смисао. Гусле и епска песма су нераздвајиви. Оне су увек преносиле моралне поуке из историјских догађаја и то на неки начин чине и данас иако су се Јунаци песама и до-

гађаја променили под утицајем савремене историје. Данашње песме немају лепоту и раскош Вукових песама, оне немају уметничку величину и толико јаку моралну поуку, али докле год је потребе за епском поезијом, биће и гусала. Када изађемо из времена епике, утихнуће и гусле, јасан је Митровић.

О томе колики је значај гусала не само за српску него и за европску културу уопште, сведочи између осталог и податак да се у Берлину може наћи готово 400 примерака овог инструмента, што је готово три пута више него у Београду. Значајно је споменути и то да су добар део гусала из Београда у време светских сукоба однели бечки и берлински солдати који, упркос чињеници да су са Србима ратовали, нису заборавили на Гетову опчињеност овим инструментом.

С. Лапчević
 Фото: М. Милеушић
 С. Никшић

Гусле моје јаворове...

